

Stockholm den 23 september 2021

R-2021/1765

Till Socialdepartementet

S2021/06359

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 10 september 2021 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot promemorians förslag om användning av vaccinationsbevis om det epidemiologiska läget bedöms vara sådant att ytterligare smittskyddsåtgärder behövs.

Detta ställningstagande utgår – på samma sätt som i promemorian – från en situation där riksdagen antar det förslag om fortsatt tidsbegränsad giltighet av den s.k. covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, som regeringen lagt fram i prop. 2020/21:219 och som för närvarande riksdagsbehandlas.

Advokatsamfundets överväganden redovisas nedan.

Synpunkter

Förslagen i promemorian tar sikte på en eventuell användning av vaccinationsbevis som en smittskyddsåtgärd i två olika tänkbara situationer: (i) dels att det finns ett deltagartak för allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och privata sammankomster, (ii) dels att deltagartaken tagits bort (och flera andra restriktioner har lättats). I det första fallet föreslås att de nuvarande deltagartaken höjs till det tredubbla

om deltagarna har vaccinationsbevis som visar att de är fullvaccinerade mot sjukdomen covid-19. I det andra fallet föreslås att de eventuella deltagarbegränsningar som ändå kan behövas för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte ska gälla om vaccinationsbevis används.

Förslagen förutsätter i båda fallen att riksdagen antar den föreslagna förlängningen av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (prop. 2020/21:219).

Advokatsamfundet, vars överväganden fokuserar på förslaget förenlighet med överordnade normer, instämmer i den analys som görs i promemorians avsnitt 3.6, dvs. att ett eventuellt införande av vaccinationsbevis i de situationer som skisseras i promemorian är förenligt med regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga, samt den proportionalitetsprincip som både kommer till direkt uttryck i olika bestämmelser i nämnda regelverk och gäller som en självständig rättsprincip överordnad vanlig lag.

Om vaccinationsbevis används medför det att inskränkningarna i fri- och rättigheter för dem som är fullvaccinerade, dem som inte erbjuds eller som avråds från vaccination samt för anordnare av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar och verksamhetsutövare som upplåter lokaler till privata sammankomster inte behöver vara lika långtgående som i en situation där vaccinationsbevis ej används. Detta ska ställas mot att ovaccinerade personer (med vissa undantag) – om systemet införs – kan komma att missgynnas framför personer som är fullvaccinerade.

Alternativet till den föreslagna regleringen medför dock att den aktuella sammankomsten endast kan genomföras med betydligt färre deltagare (men oberoende av om dessa är vaccinerade eller ovaccinerade). Det senare alternativet utgör, enligt Advokatsamfundets mening, en betydligt mer omfattande inskränkning av grundläggande fri- och rättigheter (som emellertid träffar både vaccinerade och ovaccinerade lika) än den förmenta orättvisa som kan uppfattas bestå i att vaccinerade genom systemet med vaccinationsbevis inte behöver vidkännas lika långtgående inskränkningar.

Ett annat sätt att uttrycka samma förhållande är att, enligt Advokatsamfundets uppfattning, ett system med vaccinationsbevis får anses vara *mindre ingripande* än de alternativ som står till buds för att lika effektivt uppnå det syfte som eftersträvas (här att begränsa spridningen av covid-19). I en sådan situation påbjuder – enligt vedertagen teori och praxis (se t.ex. för svenskt vidkommande RÅ 1999 ref. 76 och NJA 2018 s. 753) – proportionalitetsprincipen att det mindre ingripande alternativet *ska* väljas om detta samtidigt skulle ge nödvändiga möjligheter att uppnå det eftersträvade målet, dvs. att förhindra smittspridning.

Advokatsamfundet noterar också särskilt att det, enligt promemorian (s. 46), är fråga om en reglering som kommer att gälla under en begränsad tid och kommer att upphävas så snart den inte längre är nödvändig med hänsyn till smittspridningen.

Sammantaget har Advokatsamfundet således inga invändningar mot förslaget att ett system med vaccinationsbevis införs i en situation där covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen förlängs under en begränsad tid, samt det epidemiologiska läget bedöms vara sådant att ytterligare smittskyddsåtgärder behövs under samma tid.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander